

Prototurkičtina - fonologie

- vokální inventář
 - 8/10 vokálů
 - kvadrupartitní opozice
 - vokální harmonie
- konsonantický inventář
 - 17⁺ konsonantů
 - rekonstruovány dvě fáze: PT₁..> PT
 - další následné časově špatně určitelné změny

	Přední		Zadní	
	nezaok.	zaokr.	nezaok.	zaokr.
zavř.	ī ī /i/	ü ü /y/	ı ī /ɨ/	u ü /u/
střed.	ē ē /e/	ö ö /ø/	e ē /ə/	o ö /o/
otevř.	ä ä /ɛ/		a ā /a/	

Prototurkičtina		Lab.	Alv.	Pal.	Vel.	Glott.
Okl. & afr.	napjaté	<i>p</i> ¹	<i>t</i>	<i>ç</i>	<i>k</i>	
	nenapjaté	<i>b</i>	<i>d</i> ¹ > <i>ð</i>		<i>g</i> ¹ > <i>ɣ</i>	
Frikativy				<i>s</i>		<i>h</i> > <i>∅</i>
Nazály		<i>m</i> ¹	<i>n</i> ¹	<i>ɲ</i> ¹	<i>ŋ</i> ¹	
Likvidy	laterální		<i>l</i> ¹	<i>ʎ</i> ¹		
	vibranty		<i>r</i> ¹	<i>ɾ</i> ¹		
Aproximanty				<i>j</i>		

¹ nemůže stát na začátku slova

Hláskové response
v dnešních turkických jazycích

	b	p	t	d	k	g	č	s
jakut.	b- b/∅	-b- -p	t/(d)	t	k/x/g/ɣ	k- ∅	s- -h-, -s	∅ -h-, -s
chakas.	p- b/∅/g/b	-b- -p	t- -d-, -t	t- -z-, -s	k/x/g/ɣ	k- ∅, -g/ɣ	s- -j-, -š	s/z
ujgur.	b/p- b/v/g/j/∅	p	t	t- j	k/q	k- g/ɣ, -k/q	č	s
uzbek.	b- v/g/j/∅	-p/v- -p/b	t	t- j	k/q	k- g/ɣ, -k/q	č	s
kyrgyz.	b- b/j/∅	-p/b- -p	t	t- j	k- -g/k-, -q	k- ∅/j/g	č	s
baškir.	b- w/j/∅	-p/b- -p	t	t- j	k/q- g/ɣ/k/q	k- w/j/∅	s	s/θ
karaim.	b- w/j/∅	-p/b- -p	t	t- j	k- -g/k-, -k	k- g/w/j/∅	č	s
tur.	b/p- v/j/∅	-p/b- -p	t/d	t/d- j	k- -ɣ-, -k	g- ɣ/w/j/∅	č -j-	s
turkmen.	b/p- w/j/∅	-p/b- -p	t/d	d- j	k/g- g/ɣ/k/q	g- ɣ/w/j	č -j-	s/θ
chaladž.	b- v/∅	-b- -p	t	t- d	k/q	k- ɣ/w/j/∅	č	s
čuvaš.	p- v/∅	-b- -p	t/d	t- r	k/x- g/k/x	k- v/∅	š/ž	s/z

	<i>m</i>	<i>n</i>	<i>ń</i>	<i>ŋ</i>	<i>r</i>	<i>l</i>	<i>ř</i>	<i>í</i>	<i>j</i>
jakut.	<i>m</i> <i>-n</i>	<i>n</i>	<i>j/ĵ</i>	<i>ŋ</i>	<i>r</i>	<i>l</i>	<i>-h-</i> <i>-s/t</i>	<i>-h-</i> <i>-s/t</i>	<i>s-</i> <i>j</i>
chakas.	<i>m</i> <i>-n</i>	<i>n</i>	<i>j</i>	<i>-g/ø-</i> <i>-ŋ</i>	<i>r</i>	<i>l</i>	<i>-z-</i> <i>-s</i>	<i>-z-</i> <i>-s</i>	<i>č-</i> <i>j</i>
ujgur.	<i>m</i> <i>-n</i>	<i>n</i>	<i>j</i>	<i>ŋ/n</i>	<i>r/ø</i> <i>-j</i>	<i>l</i>	<i>z</i>	<i>š</i>	<i>j</i>
uzbek.	<i>m</i> <i>-n</i>	<i>n</i>	<i>j</i>	<i>ŋ/n</i> <i>-j-</i>	<i>r</i>	<i>l</i>	<i>z</i>	<i>š</i>	<i>j</i>
kyrgyz.	<i>m</i> <i>-n</i>	<i>n</i>	<i>j</i>	<i>ŋ</i>	<i>r</i>	<i>l</i>	<i>z</i>	<i>š</i>	<i>ĵ-</i> <i>j</i>
baškir.	<i>m</i> <i>-n</i>	<i>n</i>	<i>j</i>	<i>ŋ/n</i> <i>-j/g-</i>	<i>r</i>	<i>l</i>	<i>z</i>	<i>š</i>	<i>j</i>
karaim.	<i>m</i> <i>-n</i>	<i>n</i>	<i>j</i>	<i>ŋ/n</i> <i>-j/g-</i>	<i>r</i>	<i>l</i>	<i>z</i>	<i>š</i>	<i>j</i>
tur.	<i>m</i> <i>-n</i>	<i>n</i>	<i>j</i>	<i>n/m/j</i>	<i>r</i>	<i>l</i>	<i>z</i>	<i>š</i>	<i>j</i>
turkmen.	<i>m</i> <i>-n</i>	<i>n</i>	<i>j</i>	<i>ŋ</i>	<i>r</i>	<i>l</i>	<i>z</i>	<i>š</i>	<i>j</i>
chaladž.	<i>m</i> <i>-n</i>	<i>n</i>	<i>j</i>	<i>ŋ/j/g/n</i>	<i>r</i>	<i>l</i>	<i>z</i>	<i>š</i>	<i>j</i>
čuvaš.	<i>m</i> <i>-n</i>	<i>n/m</i>	<i>j/v/ø</i>	<i>n/m</i>	<i>r</i>	<i>l</i>	<i>r/s</i>	<i>l/š</i>	<i>ś-</i> <i>j</i>

Prototurkičtina - morfologie

- nomina

- absence gramatického rodu
- singulár, plurál, duál (?)
- 8 pádů

	prototurk.
N	* <i>eb</i>
G	* <i>ebniŋ</i>
D	* <i>ebge</i>
A	* <i>ebni(g)</i>
L	* <i>ebde</i>
Ab	* <i>ebden</i>
I	* <i>ebin</i>
Ekv	* <i>ebče</i>

- verba

- 4 slovesné rody
- negace *-ma-*, *-me-*
- min. 2 časy/2 způsoby*
- osoba*

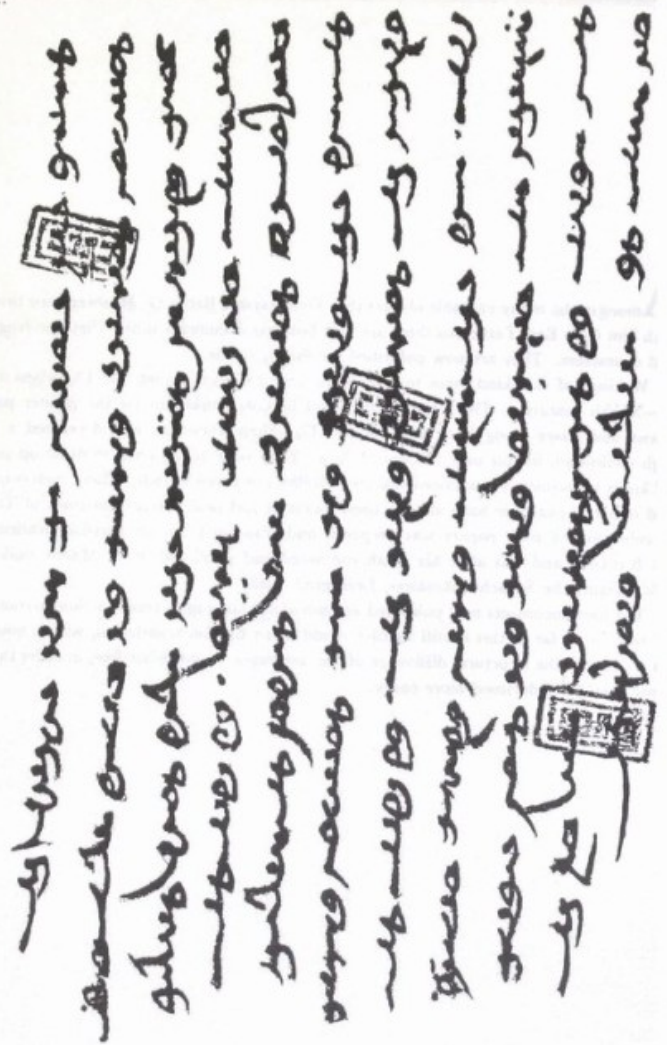
- primárně nejspíše SOV

Stará turkičtina

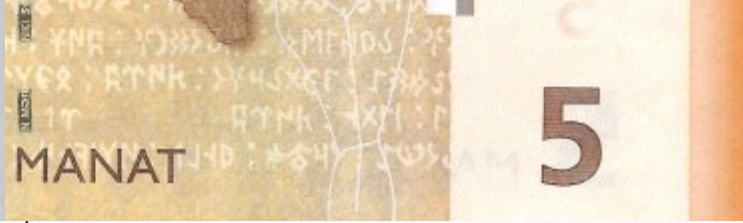
- východní dialekt
 - základ obecněturkických jazyků
 - doložen od VII. do XIII. století
 - zhruba 200 nápisů,
několik rukopisů
 - ve fonologickém systému relativně malé množství změn oproti PT
 - morfologicky komplexnější
- západní dialekt
 - základ oghurských jazyků
 - užíván od cca V. do XIII. století
 - několik málo fragmentů;
glosy, přejímky
 - ve fonologickém systému patrná rozsáhlá redukce vokálů
 - špatně rekonstruovatelná morfologie

Na
alep
beth
gime
waw
waw
zain
mark
beth
2-dot
yodh
kaph
lame
mem
nun
pe
tsadi
resh
shin
mark
tau
hock

G. J. RAMSTEDT

I.
 1.

Original size 11x20 cm.

MANAT